

Mihaela Tăbârcă

Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

DREPT PROCESUAL CIVIL

Vol. I – Teoria generală

Universul Juridic

București

-2013-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2013, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT
DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TĂBÂRCĂ, MIHAELA

Drept procesual civil / Mihaela Tăbârcă. - București :

Universul Juridic, 2013. –

3 vol.

ISBN 978-973-127-916-9

Vol. 1. : Teoria generală conform noului Cod

de procedură civilă. - 2013. - Bibliogr. - ISBN 978-973-127-917-6

347(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0733.673.555**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

1. Noțiuni introductive

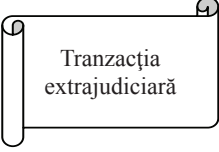
Plan orientativ al capitolului

1. Dreptul procesual civil
2. Normele dreptului procesual civil
3. Procesul civil
4. Principiile fundamentale ale procesului civil

1. Dreptul procesual civil

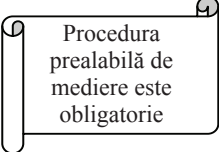
1.1. Definiție

1. Cel implicat într-un diferend de natură civilă poate recurge, pentru soluționarea acestuia, la așa-numitele modalități nejurisdicționale de soluționare a conflictelor, „în care compromisul este conștientizat, formulat sau în care intervine o terță persoană pentru a realiza concilierea”¹.

Tranzacția
extrajudiciară

Astfel, prin tranzacție – definită, prin art. 2.267 alin. (1) C. civ., ca fiind contractul prin care părțile previn sau sting un litigiu, inclusiv în faza executării silite, prin concesi sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă – se poate preîntâmpina declanșarea unui proces.

Procedura
prealabilă de
mediere este
obligatorie

De asemenea, se poate apela la mediere, care este o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților², conform art. 1 alin. (1) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.

Medierea

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 192/2006, dacă legea nu prevede altfel, părțile, persoane fizice sau persoane juridice, sunt obligate³ să participe la ședința de informare privind avantajele medierii, inclusiv, dacă este cazul, după declanșarea unui proces în fața instanțelor competente, în vederea soluționării pe această cale a

¹ V.M. Ciobanu, **Tratat teoretic și practic de procedură civilă. Teoria generală**, vol. I, Editura Național, București, 1996, p. 9.

² Pentru dezvoltări, a se vedea I. Deleanu, **Medierea în procesul civil**, Dreptul nr. 10/2006, pp. 63-86; I. Deleanu, **Tratat de procedură civilă**, vol. I, *Din perspectiva noului Cod de procedură civilă*, Editura Wolters Kluwer, București, 2010, pp. 721-743.

³ De asemenea, în condițiile art. 168 din **Legea nr. 62/2011 a dialogului social**, procedura de conciliere este obligatorie [alin. (1)]. În termen de 3 zile lucrătoare de la înregistrarea sesizării, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în cazul conflictelor colective de muncă la nivel de grup de unități sau la nivel sectorial, respectiv inspectoratul teritorial de muncă, în cazul conflictelor colective de muncă la nivel de unitate, desemnează delegatul său pentru participarea la concilierea conflictului colectiv de muncă și comunică datele persoanei desemnate atât organizației sindicale ori reprezentanților angajaților, cât și angajatorului sau organizației patronale [alin. (2)]. Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, respectiv inspectoratul teritorial de muncă, după caz, convoacă părțile la procedura de conciliere într-un termen ce nu poate depăși 7 zile lucrătoare de la data desemnării delegatului [alin. (3)].

conflictelor în materie civilă, de familie, în materie penală, precum și în alte materii, în condițiile prevăzute de lege⁴.

Ceea ce este obligatoriu, așadar, nu este medierea, ci doar participarea la ședința de informare privind avantajele medierii. La finalul ședinței de informare, părțile decid dacă vor continua soluționarea conflictului dintre ele în cadrul procedurii medierii sau se adresează instanței de judecată.

Sesizarea
instanței

2. În măsura în care încercarea de conciliere prin mediere nu a dus la rezultatul scontat de părți, conflictul juridic de natură civilă urmează să-și găsească rezolvare numai prin parcurgerea procesului civil ce va fi declanșat de către cel interesat.

Procesul civil –
mijloc de apărare

3. Procesul civil constituie un mijloc de apărare, atât pentru reclamantul al cărui drept se consolidează prin admiterea, în mod definitiv, a cererii sale, dar și pentru pârâtul căruia i se oferă posibilitatea să se opună pretențiilor adversarului și, dacă dovedește lipsa de temeinicie a acestora, prin respingerea cererii reclamantului își va consolida el situația juridică premergătoare conflictului.

Adoptarea
codurilor și a
legilor speciale

4. Pentru a-și fi îndeplinit acest rol, procesul civil nu se putea desfășura oricum, haotic.

De aceea, în timp, au fost create și perfecționate instrumentele cu ajutorul cărora să se poată asigura, în sensul cel mai larg, apărarea. Ele au fost stocate în coduri sau în legi speciale și, devenite procedură, constituie „totalitatea formelor pe cari cetățenii trebuie să le urmeze pentru a obține dreptatea, iar tribunalele spre a o da”⁵.

„Procedură” –
înțeles

5. Termenul de „procedură” provine din latinescul *procedere* care înseamnă a avansa, a merge înainte.

În limbajul cotidian, el desemnează săvârșirea unor operațiuni necesare pentru atingerea unui rezultat determinat.

Dreptul
Uniunii Europene

⁴ În cazul litigiilor transfrontaliere, în condițiile art. 5 din **Directiva Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene 2008/52/CE privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială**, o instanță la care a fost introdusă o acțiune poate, atunci când este cazul și având în vedere toate circumstanțele cazului respectiv, să invite părțile să recurgă la mediere pentru a soluționa litigiul. Instanța poate, de asemenea, invita părțile să participe la o sesiune de informare privind recurgerea la mediere dacă astfel de sesiuni sunt organizate și sunt ușor accesibile [alin. (1)]. Prezenta directivă nu aduce atingere legislației naționale conform căreia recurgerea la mediere, înainte sau după începerea procedurii judiciare, este obligatorie sau face obiectul unor stimulente sau sancțiuni cu condiția ca o astfel de legislație să nu împiedice părțile să își exercite dreptul de acces la sistemul judiciar [alin. (2)].

⁵ Garsonnet, **Traite théorique et pratique de procédure civile**, II, Ediția a II-a, p. 158, *apud* E. Dan, **Codul de procedură civilă adnotat**, Editura Librăriei SOCEC & Comp., Societate anonimă, 1921, p. XVII.

„Procedură
civilă”

În limbajul juridic, mai tehnic, „procedura” desemnează un ansamblu de formalități impuse unei jurisdicții pentru a tranșa problema juridică ce i-a fost dedusă de către cel care, la rândul său, s-a supus unor cerințe și formalități pentru a putea sesiza jurisdicția respectivă.

6. Având în vedere această accepțiune, tehnică, putem vorbi despre *procedură civilă* atunci când problema dedusă judecătii este una civilă.

Noțiunea de „judecată civilă” este privită în sens larg, ca vizând judecata în orice raport de drept privat și de drept public, cu excepția celor supuse legii penale, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Obiectul dreptului
procesual civil

7. Studiul procedurii civile, al regulilor care sunt „valorizate și obiectivate în procesul civil”⁶, formează obiect de reglementare al dreptului procesual civil⁷.

Definiția dreptului
procesual civil

8. În definiția la care mă raliez, dreptul procesual civil apare ca fiind „ansamblul normelor juridice care reglementează modul de judecată de către instanțele judecătorești a pricinilor privitoare la drepturi civile ori la interese legitime care se pot realiza numai pe calea justiției, precum și modul de executare silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii”⁸.

Procedura civilă
– parte a dreptului
procesual civil

9. Procedura civilă, care conține regulile după care se desfășoară judecata și executarea silită, reprezintă numai o parte a dreptului procesual civil, alături de jurisdicție și de teoria acțiunii civile⁹.

Jurisdicția –
parte a dreptului
procesual civil

10. Jurisdicția cuprinde regulile ce guvernează organizarea judiciară și competența instanțelor judecătorești, astfel încât cel interesat să se adreseze fie instanței, fie organului de jurisdicție ori cu activitate jurisdicțională căruia prin lege i-a fost recunoscută aptitudinea de a soluționa un anumit litigiu.

⁶ I. Deleanu, *Tratat...*, vol. I, p. 43.

⁷ Față de dispozițiile art. 1 alin. (1) C. pr. civ., *obiectul Codului de procedură civilă* îl constituie regulile de competență și de judecare a cauzelor civile, precum și cele de executare a hotărârilor instanțelor și a altor titluri executorii. *Scopul* pentru care sunt determinate aceste reguli este asigurarea îndeplinirii justiției în materie civilă.

⁸ V.M. Ciobanu, *Tratat...*, vol. I, p. 158. Într-o altă opinie – I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, Ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2010, p. 13 – dreptul procesual civil reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează modul de desfășurare a activității judiciare în scopul soluționării litigiilor civile. Alți autori – V. Negru, D. Radu, *Drept procesual civil*, Editura Didactică și Pedagogică, București, p. 7 – consideră că dreptul procesual civil reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează modul în care se desfășoară activitatea organelor judiciare, a părților și a celorlalți participanți, precum și raporturile între aceștia, în vederea soluționării cauzelor civile și executării hotărârilor pronunțate în aceste cauze.

⁹ G. Boroș, D. Rădescu, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, Editura All, București, 1994, p. 6.

Teoria acțiunii
civile – parte
a dreptului
procesual civil

11. Teoria acțiunii civile constituie punctul de trecere de la jurisdicție la procedura civilă¹⁰ și arată condițiile în care o persoană poate obține recunoașterea sau stabilirea drepturilor și intereselor sale legitime.

1.2. Caracterele dreptului procesual civil

Caracterele
Dreptului
procesual civil:

12. În doctrină¹¹ au fost recunoscute următoarele caractere ale dreptului procesual civil:

12-1. *Caracter sancționator*

Întrucât conduce la soluționarea diferendelor care poartă asupra drepturilor subiective civile, dreptul procesual civil garantează eficacitatea și respectarea normelor de drept material care consacră aceste drepturi;

1. Caracter
sancționator

12-2. *Caracter reglementar*

Normele dreptului procesual civil sunt înscrise în Constituție, în Codul de procedură civilă și în legi speciale;

2. Caracter
reglementar

12-3. *Caracter formalist*

Formalismul dreptului procesual civil este dat de faptul că actele de procedură sunt supuse unor condiții de formă și trebuie să fie săvârșite în anumite termene.

3. Caracter
formalist

Formalismul este inevitabil, însă el nu prezintă numai inconveniente ce ar putea decurge din faptul că „jenează” libera manifestare a voinței. În egală măsură, formele prescrise fac previzibilă desfășurarea judecății și sunt o garanție pentru protejarea intereselor justițiabililor împotriva manevrelor unui adversar de rea-credință, dar și împotriva arbitrarului judecătorului.

După cum, de vreme ce Codul de procedură civilă sau legile speciale reglementează condițiile în care se poate apela la diferite mijloace procesuale (ex: cererea de chemare în judecată; întâmpinarea; cererea reconvențională; cererile de intervenție; apărările pe fond; excepțiile procesuale; cererile de exercitare a căilor de atac; cererea de încuviințare a executării silite etc.), precum și sancțiunea eludării acestora, este asigurată o disciplină procesuală care profită atât instanței, cât și părților;

¹⁰ *Ibidem*, p. 6.

¹¹ E. Herovanu, **Principiile procedurii judiciare**, vol. 1, Institutul de Arte Grafice „Lupta” N. Stroilă, București, 1932, p. 5 și urm.; V.M. Ciobanu, **Tratat...**, vol. I, pp. 159-160; J. Vincent, S. Guinchard, **Procédure civile**, 24e édition, Dalloz, 1996, pp. 10-11; G. Couchez, J.P. Langlade, D. Lebeau, **Procédure civile**, 1998, Dalloz, pp. 3-4.

4. Caracter de drept comun

12-4. Caracter de drept comun

Sub marginala „Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă”, **art. 2** arată că dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă [alin. (1)]. De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare [alin. (2)].

Așadar, Codul de procedură civilă constituie dreptul comun – este de aplicație generală, așa cum se arată și în marginala de la art. 2 C. pr. civ. – pentru toate litigiile în materie civilă, atât de drept privat (ex: civil, familie, proprietate intelectuală etc.), cât și de drept public (ex: administrativ, fiscal), dacă prin legi speciale nu se dispune altfel, expres sau tacit, implicit.

Din textul enunțat rezultă că și în procesul penal sunt aplicabile dispozițiile Codului de procedură civilă, *în ce privește latura civilă a procesului*, dacă nu se prevede altfel. Numai latura penală a procesului penal nu este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Legi speciale

La rândul lor, o serie de legi speciale fac trimitere în mod expres la dispozițiile Codului de procedură civilă, care se aplică în mod corespunzător. Cu titlu de exemplu:

- prezentul articol se completează cu dispozițiile Codului de procedură civilă și ale celorlalte acte normative în vigoare [art. 7 alin. (5) din Ordonanța Guvernului nr. 94/1999 privind participarea României la procedurile în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetului Miniștrilor ale Consiliului Europei și exercitarea dreptului de regres al statului în urma convențiilor de rezolvare pe cale amiabilă, aprobată prin Legea nr. 87/2001];
- dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile Codului civil și cele ale Codului de procedură civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile publice, pe de o parte, și persoanele vătămate în drepturile sau interesele lor legitime, pe de altă parte [art. 28 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ];
- instanța soluționează cauza potrivit regulilor prevăzute în Codul de procedură civilă [art. 58 din Legea nr. 18/1991 a fondului funciar];
- executorul judecătoresc își îndeplinește atribuțiile cu respectarea dispozițiilor prezentei legi, a statutului profesiei și a regulamentului de aplicare a prezentei legi, precum și ale Codului de procedură civilă și ale altor legi aplicabile în materie [art. 54 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești];

- prezenta lege, în măsura în care nu dispune altfel, se completează cu dispozițiile Codului civil și ale Codului de procedură civilă [art. 15 din Legea nr. 703/2001 privind răspunderea civilă pentru daune nucleare];
- procedura judecării abaterilor disciplinare este stabilită în statutul profesiei și se completează cu prevederile Codului de procedură civilă [art. 88 alin. (5) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat];
- prevederile legii, referitoare la jurisdicția asigurărilor sociale, se completează cu dispozițiile Codului de procedură civilă și ale Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară [art. 156 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice];
- prevederile art. 51-53 referitoare la procedura de soluționare a contestațiilor se completează, în mod corespunzător, cu dispozițiile Codului de procedură civilă [art. 53 alin. (14) din Hotărârea Guvernului nr. 1134/2010 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice];
- soluționarea cererii de declarare a morții se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă [art. 51 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil].

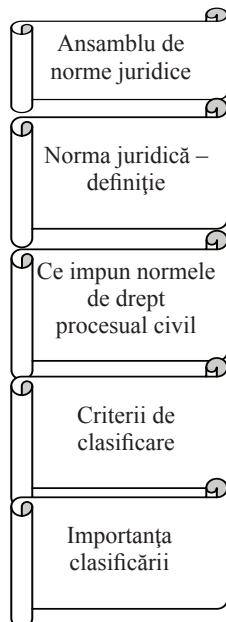
Deși Codul de procedură civilă este de aplicație generală, nu trebuie omise prevederile art. 3 și 4 C. pr. civ., care impun aplicarea prioritară a tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului, respectiv aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene.

Astfel, potrivit **art. 3**, în materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte [alin. (1)]. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile [alin. (2)].

În condițiile **art. 4**, în materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau de statutul părților¹².

¹² A se vedea și R.-M. Popescu, **Introducere în dreptul Uniunii Europene**, Editura Universul Juridic, București, 2011.

2. Normele dreptului procesual civil

13. Din definiția dreptului procesual civil rezultă că la baza acestuia se află un ansamblu de norme juridice.

14. Norma juridică este o regulă de conduită, instituită de puterea publică sau recunoscută de aceasta, a cărei respectare este asigurată, la nevoie, prin forța coercitivă a statului¹³.

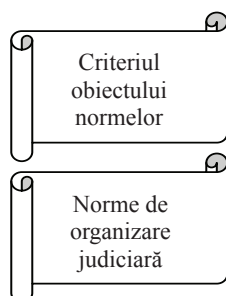
15. „Conduita” de care se ocupă normele dreptului procesual civil privește modul de judecată a pricinilor civile și punerea în executare a titlurilor executorii.

16. Normele dreptului procesual¹⁴ civil pot să fie clasificate în funcție de mai multe criterii¹⁵, respectiv obiect de reglementare; întinderea câmpului de aplicare; caracterul conduitei pe care o impun.

17. Această clasificare prezintă importanță nu doar din considerente de ordin teoretic sau didactic, de vreme ce calificarea dată unei anumite norme de drept procesual civil poate influența însăși legalitatea soluției pronunțate în temeiul ei.

2.1. Clasificarea în funcție de obiect

2.1.1. Aspecte generale

18. În funcție de criteriul obiectului lor, normele de drept procesual civil se împart în norme de organizare judiciară, norme de competență și norme de procedură propriu-zisă.

19. *Normele de organizare judiciară* au ca obiect determinarea instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea; statutul judecătorilor și procurorilor, cu privire la care se cercetează cariera acestora, drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilitățile și interdicțiile pe care le au, răspunderea judecătorilor și procurorilor; compunerea și constituirea completelor de judecată și, legat de aceasta, incompatibilitatea, abținerea și recuzarea.

¹³ I. Ceterchi, I. Craiovan, **Introducere în teoria generală a dreptului**, Editura All, București, 1993, p. 35.

¹⁴ Pentru o abordare monografică, a se vedea C.C. Dinu, **Normele de procedură civilă**, Editura Universul Juridic, București, 2009.

¹⁵ Pentru detalii, a se vedea I. Stoenescu, S. Zilberstein, **Drept procesual civil. Teoria generală. Judecata la prima instanță. Hotărârea**, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 67; V.M. Ciobanu, **Tratat...**, vol. I, p. 168; G. Boroș, **Drept procesual civil – note de curs**, vol. I, București, 1993, p. 26; V. Negru, D. Radu, **op. cit.**, p. 17; I. Leș, **Tratat...**, p. 30; I. Deleanu, **Tratat...**, vol. I, pp. 64-69.

Mihaela Tăbârcă

DREPT PROCESUAL CIVIL

Vol. III – Căile de atac

Evidențierea textelor din noul Cod de procedură civilă care au fost preluate *ad litteram* s-a făcut prin colorarea numerelor articolelor respective.

Prof. univ. dr. Mihaela Tăbârcă
Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

DREPT PROCESUAL CIVIL

Vol. III – Căile de atac

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT
DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TĂBÂRCĂ, MIHAELA

Drept procesual civil / Mihaela Tăbărcă. - București : Universul Juridic, 2014
3 vol.

ISBN 978-973-127-916-9

Vol. 3. : Căile de atac conform noului Cod de procedură civilă. - 2014. -
Bibliogr. - ISBN 978-606-673-445-5

347(498)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Căile de atac

Plan orientativ al capitolului

1. Dispoziții generale
2. Apelul
3. Căile extraordinare de atac
 - 3.1. Recursul
 - 3.2. Contestația în anulare
 - 3.3. Revizuirea

1. Dispoziții generale

Reglementare
în Codul
de procedură
civilă

1. Regulile comune în exercitarea căilor de atac, înscrise în Codul de procedură civilă, au fost sintetizate în art. 456-465.

1.1. Enumerarea și clasificarea căilor de atac

Căile de atac sunt
elemente ale
acțiunii civile

2. Căile de atac constituie un element al acțiunii civile, care este definită, prin **art. 29**, ca fiind ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces.

Întrucât se referă la „ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege” pentru protecția dreptului subiectiv sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces, textul accentuează faptul că dreptul de a acționa în justiție include și accesul la căile de atac prevăzute de lege, astfel încât cel nemulțumit de o hotărâre judecătorească să poată să declanșeze un nou examen al procesului.

Hotărâri nesupuse
apelului și
recursului

3. Totuși, întrucât accesul liber la justiție nu înseamnă accesul, în toate cazurile, la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac, deoarece competența și procedura sunt stabilite exclusiv de legiuitor, care poate stabili reguli deosebite, în considerarea unor situații deosebite¹, sunt hotărâri de primă instanță care nu sunt supuse nici apelului, nici recursului. De pildă:

– dacă instanța se declară incompetentă, hotărârea nu este supusă niciunei căi de atac, dosarul fiind trimis de îndată instanței judecătorești competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent [**art. 132 alin. (3)**];

– instanța competentă să judece conflictul va hotărî, în camera de consiliu, fără citarea părților, printr-o hotărâre definitivă [**art. 135 alin. (4)**];

– hotărârea asupra strămutării se dă fără motivare și este definitivă [**art. 144 alin. (2)**];

– hotărârea pronunțată în condițiile alin. (1) este definitivă, iar hotărârea pronunțată potrivit alin. (2) este definitivă numai în ceea ce privește divorțul, dacă legea nu prevede altfel [**art. 930 alin. (4)**].

¹ **Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1994**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994.

Enumerarea
căilor de atac

4. Titlul II „Căile de atac” din Cartea a II-a a Codului de procedură civilă debutează cu **art. 456** conform cu care, calea ordinară de atac este apelul, iar căile extraordinare de atac sunt recursul, contestația în anulare și revizuirea.

Așadar, căile de atac ce pot fi exercitate potrivit Codului de procedură civilă sunt apelul, recursul, contestația în anulare și revizuirea.

Semnificația
enumerării căilor
de atac

5. Prin această enumerare s-a urmărit să se accentueze distincția dintre căile de atac ce pot fi exercitate împotriva hotărârilor judecătorești – prin care se asigură controlul judiciar al hotărârii, realizat de o altă instanță judecătorească, de grad superior sau, după caz, de același grad cu instanța care a pronunțat hotărârea atacată –, și căile de atac împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege² – prin intermediul cărora se realizează controlul judecătoresc asupra hotărârilor atacate.

În egală măsură, enumerarea căilor de atac semnifică și faptul că hotărârea judecătorească este susceptibilă de control numai prin intermediul acestor mijloace.

Criterii de
clasificare a căilor
de atac

6. Căile de atac pot fi clasificate în funcție de mai multe criterii, respectiv:

- condiții de exercitare;
- instanța competentă să le soluționeze;
- dacă provoacă sau nu o nouă judecată în fond;
- dacă părțile au sau nu acces direct la exercitarea căii de atac;
- dacă exercitarea căii de atac suspendă sau nu de drept executarea hotărârii atacate.

Căi de atac
ordinare și
extraordinare:

7. Conform criteriului condițiilor de exercitare, folosit în art. 456 C. pr. civ., căile de atac se împart în ordinare și extraordinare. Astfel:

7-1. căile de atac ordinare sunt acelea care:

- pot să fie exercitate de orice parte din proces sau de orice alt participant căruia i s-a recunoscut dreptul la calea de atac;
- pentru a fi exercitate, nu este necesar ca un text de lege să prevadă posibilitatea folosirii lor. În schimb, dacă se dorește suprimarea căii de atac ordinare, se impune o mențiune expresă în acest sens³;

1. Căi de atac
ordinare

² De competența judecătorecii, în condițiile art. 94 pct. 3 C. pr. civ.

³ De pildă, legiuitorul a extras o hotărâre controlului judiciar prin intermediul apelului, stabilind că poate fi exercitat numai recursul, prin **art. 431 alin. (1)** conform cu care,

– pot să fie declanșate pentru orice motiv de nelegalitate sau netemeinicie, partea nefiind ținută să formuleze doar anumite critici, care să se încadreze în motive limitativ stabilite prin lege, ci este suficient că este nemulțumită de hotărârea judecătorească împotriva căreia exercită calea de atac.

Potrivit Codului de procedură civilă, singura cale ordinară de atac este apelul;

2. Căi de atac extraordinare

7-2. căile de atac extraordinare sunt acelea care pot să fie exercitate numai în condițiile și pentru motivele expres și limitativ prevăzute de lege.

Sunt căi extraordinare de atac recursul, contestația în anulare și revizuirea.

Căi de atac de reformare și de retractare:

1. Căi de atac de reformare

8. În funcție de instanța competentă să judece calea de atac, există căi de atac de reformare și căi de atac de retractare. Astfel:

8-1. căile de atac de reformare sunt acelea care se soluționează de o instanță superioară celei care a pronunțat hotărârea atacată⁴.

Au acest caracter apelul și recursul;

2. Căi de atac de retractare

8-2. căile de atac de retractare sunt de competența instanței care a pronunțat hotărârea atacată.

Se încadrează în această categorie contestația în anulare și revizuirea.

Căi de atac devolutive și nedeulative:

1. Căi de atac devolutive

9. În funcție de faptul dacă provoacă sau nu o nouă judecată în fond, căile de atac sunt devolutive și nedeulative. Astfel:

9-1. căile de atac devolutive sunt acelea care, în limitele a ceea ce s-a invocat în primă instanță și a ceea ce s-a atacat, provoacă o nouă judecată în fond, fără restricții în privința administrării probelor.

hotărârea prevăzută la art. 436 poate fi atacată *numai cu recurs* (subl. ns.) la instanța ierarhic superioară; prin **art. 440** care arată că, hotărârea care consfințește tranzacția intervenită între părți poate fi atacată, pentru motive procedurale, *numai cu recurs* (subl. ns.) la instanța ierarhic superioară; prin **art. 1.063 alin. (3) teza I** conform cu care, instanța se pronunță asupra cererii de restituire a cauțiunii cu citarea părților, printr-o încheiere supusă *numai recursului* (subl. ns.), la instanța ierarhic superioară.

⁴ Prin excepție, apelul ar putea fi exercitat și împotriva unei hotărâri care nu este pronunțată de o instanță judecătorească. Conform art. 131² alin. (9) teza I din **Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe**, în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii arbitrale, părțile pot face apel împotriva acestuia la instanța Curții de Apel București, care se va pronunța asupra cauzei în complet civil.

2. Căi de atac nedevasive

Singura cale de atac devolutivă este apelul;

9-2. căile de atac nedevasive nu determină o nouă judecată în fond, iar posibilitățile probatorii ale părților sunt limitate, în principiu, la înscrisuri.

Sunt nedevasive recursul, contestația în anulare și revizuirea.

Totuși, distincția privitoare la mijloacele de probă ce pot fi administrate în căile de atac este valabilă numai pentru calea de atac propriu-zisă, ea nemaifuncționând atunci când se pune problema rejudecării procesului ca efect al admiterii căii de atac. Astfel, după casarea hotărârii de către instanța de recurs are loc rejudecarea fondului, **art. 501 alin. (4)** arătând că, în cazul rejudecării după casare, cu reținere sau cu trimitere, sunt admisibile orice probe prevăzute de lege.

Situația este aceeași dacă se admite contestația în anulare sau revizuirea.

Căi de atac suspensive și nesuspensive de executare:

10. În funcție de faptul dacă termenul de exercitare a căii de atac și exercitarea căii de atac suspendă sau nu executarea hotărârii atacate, căile de atac sunt suspensive și nesuspensive de executare.

Este o clasificare ce vizează numai hotărârile susceptibile de executare silită. Astfel:

1. Căi de atac suspensive de executare

10-1. în condițiile **art. 468 alin. (5)**, termenul de apel suspendă executarea hotărârii de primă instanță, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege. În aceleași condiții, executarea se suspendă dacă apelul a fost exercitat în termen.

Ca atare, termenul de apel suspendă de drept executarea silită a sentinței, iar acest efect se prelungește, odată ce apelul a fost exercitat în termen, până la soluționarea căii de atac.

Totuși, în cazurile în care sentința este executorie provizoriu – de drept, conform art. 448 C. pr. civ., sau acordată de instanță, în condițiile art. 449 C. pr. civ. – apelul nu mai este suspensiv, dar instanța de apel poate să încuviințeze suspendarea execuției vremelnice⁵.

⁵ Sub marginala „Suspendarea executării provizorii”, **art. 450** prevede că, suspendarea executării provizorii va putea fi solicitată fie prin cererea de apel, fie distinct în tot cursul judecării în apel [alin. (1)]. Cererea se va depune la prima instanță sau, după caz, la instanța de apel. În această din urmă situație, la cerere se va alătura o copie legalizată a dispozitivului hotărârii [alin. (2)]. Cererea de suspendare se va judeca de către instanța de apel. Dispozițiile art. 718 alin. (6) sunt aplicabile [alin. (3)]. Suspendarea va putea fi încuviințată numai cu plata unei cauțiuni al cărei quantum va fi stabilit de instanță în condițiile art. 718 alin. (2)

Cât privește recursul, față de **art. 484 alin. (1)**, recursul suspendă de drept executarea hotărârii în cauzele privitoare la strămutarea de hotare, desființarea de construcții, plantații sau a oricăror lucrări având o așezare fixă, precum și în cazurile anume prevăzute de lege.

Această enumerare semnifică faptul că recursul nu este suspensiv de executare decât atunci când hotărârea recurată a fost pronunțată într-o cauză privitoare la strămutarea de hotare, desființare de construcții, plantații sau orice lucrări având o așezare fixă, precum și în cazurile în care legea prevede în mod expres faptul că recursul suspendă executarea;

2. Căi de atac
nesuspensive de
executare

10-2. dacă hotărârea nu a fost pronunțată în materiile prevăzute limitativ în art. 484 alin. (1) C. pr. civ., recursul nu este suspensiv de drept de executare. În acest caz, **art. 484 alin. (2) teza I** arată că, la cererea recurentului formulată în condițiile art. 83 alin. (2) și (3), instanța sesizată cu judecarea recursului poate dispune, motivat, suspendarea hotărârii atacate cu recurs în alte cazuri decât cele la care se referă alin. (1).

Contestația în anulare și revizuirea nu sunt suspensive de drept de executare. Însă, instanța sesizată cu o astfel de cale de atac va putea dispune suspendarea executării hotărârii. În condițiile **art. 507**, instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei anulare se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător. La rândul său, **art. 512** dispune că, instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei revizuire se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător.

Căi de atac
comune sau
speciale

11. În funcție de faptul dacă părțile au sau nu acces direct la exercitarea căilor de atac, căile de atac sunt comune și speciale.

Sunt comune, putând fi exercitate de către părți apelul, recursul, contestația în anulare și revizuirea.

Drept urmare, Codul de procedură civilă nu reglementează nicio cale de atac specială.

1.2. Reguli comune pentru folosirea căilor de atac

1.2.1. Legalitatea căii de atac

Hotărârea este
supusă căilor de
atac legale

12. În respectarea principiului fundamental al legalității, consacrat prin art. 7 C. pr. civ., **art. 457 alin. (1)** prevede că, hotărârea judecătorească

și (3) [alin. (4)]. Până la soluționarea cererii de suspendare, aceasta va putea fi încuviințată provizoriu, prin ordonanță președințială, chiar înainte de sosirea dosarului, cu respectarea cerinței prevăzute la alin. (4) [alin. (5)].

Mihaela Tăbârcă

Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Vol. II – Procedura contencioasă în fața primei
instanțe. Procedura necontencioasă judiciară.
Proceduri speciale**

Universul Juridic

București

-2013-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2013, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT
DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TĂBÂRCĂ, MIHAELA

Drept procesual civil / Mihaela Tăbârcă. - București :
Universul Juridic, 2013-

3 vol.

ISBN 978-973-127-916-9

**Vol. 2. : Procedura contencioasă în fața primei instanțe. Procedura
necontencioasă judiciară. Proceduri speciale conform noului Cod de
procedură civilă.** - 2013. – Bibliogr. - ISBN 978-606-673-117-1

347(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0733.674.222**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

1. Sesizarea instanței de judecată

Plan orientativ al capitolului

1. Reguli generale privind cererile în justiție
2. Procedura prealabilă
3. Cererea de chemare în judecată
4. Întâmpinarea
5. Cererea reconvențională
6. Citarea și comunicarea actelor de procedură

1. Reguli generale privind cererile în justiție

Tipuri de proceduri

1. Există două feluri de proceduri: contencioasă și necontencioasă.

Specific procedurii contencioase este existența unui diferend între părți, a unui conflict de natură juridică ce trebuie să fie tranșat de instanță. În debutul cărții a II-a „Procedura contencioasă” din Codul de procedură civilă, **art. 192 alin. (1)** arată că, *pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime* (subl. ns.), orice persoană se poate adresa justiției prin sesizarea instanței competente cu o cerere de chemare în judecată. În cazurile anume prevăzute de lege, sesizarea instanței poate fi făcută și de alte persoane sau organe.

În schimb, procedura necontencioasă este străină de orice disensiune, de vreo contrarietate de interese între părți, prin cererea adresată instanței neurmărindu-se obligarea adversarului la o anumită prestație, acțiune sau inacțiune, după caz. **Art. 527** din Cartea a III-a „Procedura necontencioasă judiciară” prevede că, cererile pentru soluționarea cărora este nevoie de intervenția instanței, *fără însă a se urmări stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană* (subl. ns.), precum sunt cele privitoare la darea autorizațiilor judecătorești sau la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori asigurare, sunt supuse dispozițiilor prezentei cărți.

Reguli generale privind cererile

2. Regulile generale privind cererile adresate instanțelor judecătorești sunt înscrise în art. 148-152 C. pr. civ. și vizează:

- a) forma cererilor și elementele pe care acestea trebuie să le cuprindă;
- b) numărul de exemplare în care se întocmesc cererile;
- c) aspecte privitoare la înscrisurile anexate cererilor;
- d) situația în care cererea este formulată prin reprezentant;
- e) situația în care cererea este greșit denumită.

În măsura în care nu se prevede altfel, aceste reguli sunt aplicabile nu numai cererilor din procedura contencioasă, ci și celor formulate în cadrul procedurii necontencioase.

A) Forma și elementele cererilor:

1. Cererea se face în scris. Conținutul cererii

3. Cât privește forma cererilor și elementele pe care acestea trebuie să le conțină, art. 148 C. pr. civ. stabilește o serie de condiții generale. Astfel:

3-1. conform **art. 148 alin. (1)**, orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie formulată în scris și să cuprindă indicarea instanței căreia îi este adresată, numele, prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea și sediul lor, numele și

prenumele, domiciliul sau reședința reprezentanților lor, dacă este cazul, obiectul, valoarea pretenției, dacă este cazul, motivele cererii, precum și semnătura. De asemenea, cererea va cuprinde, dacă este cazul, și adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea¹.

Expresia „trebuie”, folosită în prima teză a textului, denotă caracterul obligatoriu al formei scrise a cererii și al elementelor enumerate. În lipsa acestor elemente intervine nulitatea cererii, în condițiile art. 175 alin. (1) C. pr. civ.

În schimb, sintagma „dacă este cazul”, din teza a II-a, permite concluzia că mijloacele de comunicare arătate vor putea fi folosite în funcție de disponibilitatea părții. Așadar, „dacă este cazul” nu are neapărat semnificația deținerii sau nu de către parte a mijloacelor de comunicare respective, ci a faptului că este la libera sa apreciere dacă dorește sau nu să fie înștiințată în modul arătat. Rezultă aceasta cu mai mare evidență din art. 154 alin. (6) C. pr. civ. care arată că, *dacă partea a indicat datele corespunzătoare în acest scop*, comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură se poate face de grefa instanței și prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia.

Este locul a sublinia că art. 148 C. pr. civ. nu se referă la o cerere principală², prin intermediul căreia este declanșată procedura judiciară, ci la cererile făcute pe parcursul procesului. Rezultă aceasta și din faptul că, potrivit textului, cererea va putea cuprinde și adresa electronică, numărul de telefon, numărul de fax etc. indicate „de părți”. Prin urmare, acela care depune o cerere cunoaște aceste elemente din dosar, ele fiind indicate anterior de o altă parte.

Forma scrisă a cererilor constituie regula. Atunci când a vrut să se deroge de la regulă, legiuitorul a prevăzut-o în mod expres. De pildă, **art. 148 alin. (4)** dispune că în cazurile anume prevăzute de lege, cererile făcute în ședință, la orice instanță, *se pot formula și oral* (subl. ns.), făcându-se mențiune despre aceasta în încheiere.

O altă excepție de la regula formei scrise a actului de procedură se găsește în **art. 148 alin. (2)** care arată că, cererile adresate, personal sau

¹ Enumerarea mijloacelor de comunicare este numai exemplificativă, aspect care rezultă din expresia de debut – „precum” – și din expresia de final – „sau altele asemenea”.

² Conținutul cererii de chemare în judecată, al cererii de apel și de recurs este prevăzut în mod expres în art. 194, art. 470 și art. 486 C. pr. civ.

prin reprezentant, instanțelor judecătorești pot fi formulate și prin *înscris în formă electronică* (subl. ns.), dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege³.

În temeiul **alin. (3) al art. 148**, dispozițiile alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care prezentul cod prevede condiția formei scrise a susținerilor, apărărilor sau a concluziilor părților ori a altor acte de procedură adresate instanțelor judecătorești;

2. Cererea nu poate fi semnată

3-2. conform art. 148 alin. (5), dacă, din orice motive, cererea nu poate fi semnată la termenul când a fost depusă sau, după caz, la primul termen ce urmează, judecătorul va stabili identitatea părții prin unul dintre mijloacele prevăzute de lege, îi va citi conținutul cererii și îi va lua consimțământul cu privire la aceasta. Despre toate acestea se va face mențiune în încheiere.

Textul nu are în vedere omisiunea semnării cererii – situație în care se procedează așa cum prevede art. 196 alin. (2) și (3) C. pr. civ. –, ci imposibilitatea fizică de semnare, care decurge, eventual, din faptul că partea nu știe carte, este oarbă, paralizată etc.;

3. Timbrarea cererii

3-3. în condițiile art. 148 alin. (6), cererile adresate instanțelor judecătorești se timbrează, dacă legea nu prevede altfel⁴.

Nerespectarea obligației de timbrare este sancționată cu nulitatea cererii, potrivit art. 20 alin. (3) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru și art. 9 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 32/1995 privind timbrul judiciar.

B) Numărul de exemplare

4. Cât privește numărul de exemplare în care trebuie făcute cererile, „dreptul comun” în materie îl constituie art. 149 C. pr. civ., dovadă trimiterea pe care alte texte le fac la acesta⁵.

³ Conform art. 4 pct. 2 din **Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică**, în înțelesul legii, înscris în formă electronică reprezintă o colecție de date în formă electronică între care există relații logice și funcționale și care redau litere, cifre sau orice alte caractere cu semnificație inteligibilă, destinate a fi citite prin intermediul unui program informatic sau al altui procedeu similar.

⁴ Potrivit art. 1 din **Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru**, acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru, prevăzute în această lege, și se taxează în mod diferențiat, după cum obiectul acestora este sau nu evaluabil în bani, cu excepțiile prevăzute de lege.

Art. 1 din **Ordonanța Guvernului nr. 32/1995 privind timbrul judiciar** prevede că, se instituie timbrul judiciar care, în condițiile acestei ordonanțe, se aplică acțiunilor, cererilor, actelor și serviciilor de competența tuturor instanțelor judecătorești, Ministerului Justiției și instituțiilor subordonate acestui minister, precum și actelor notariale ce se îndeplinesc de notarii publici [alin. (1)]. Timbrul judiciar nu se aplică în cazurile în care nu se percepe taxa de timbru [alin. (2)].

⁵ De pildă, în cazul cererii de chemare în judecată, **art. 195** prevede, sub marginala „Numărul de exemplare”, că cererea de chemare în judecată se va face în numărul de

Cazul cererilor
verbale

6. Conform **art. 149 alin. (2)**, dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul prevăzut la art. 148 alin. (2), grefierul de ședință fiind ținut să întocmească din oficiu copiile de pe încheiere necesare pentru comunicare.

Atunci când legiuitorul a îngăduit ca o anumită cerere să fie făcută verbal în ședință, despre săvârșirea acesteia se va face mențiune în încheiere, așa cum prevede art. 148 alin. (2) C. pr. civ. Dacă există un text care să prevadă că această încheiere se comunică sau judecătorul consideră că este necesară comunicarea pentru asigurarea dreptului la apărare al părții care nu a fost prezentă la termen¹¹, este în sarcina grefierului de ședință să facă din oficiu – deci, nu la cererea părților! – copii de pe încheiere. Costul efectuării acestor copii este suportat din fondurile instanței, în lipsa unui text care să prevadă altfel.

Nu se depun
exemplare
suficiente –
consecințe

7. **Art. 149 alin. (3)** arată că, dacă obligația prevăzută la alin. (1) nu este îndeplinită, instanța va putea îndeplini din oficiu sau va putea pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea acestei obligații, pe cheltuiala părții care avea această obligație.

Față de **art. 200 alin. (1)** și **alin. (2) teza I** conform cu care, completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197 [alin. (1)]. Când cererea nu îndeplinește aceste cerințe, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile, cu mențiunea că, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării, trebuie să facă completările sau modificările dispuse, sub sancțiunea anulării cererii [alin. (2) teza I], s-ar părea că art. 149 alin. (3) C. pr. civ. nu este aplicabil în privința cererii de chemare în judecată.

Cu toate acestea, dacă din eroare s-a apreciat că cererea de chemare în judecată este făcută în număr suficient de exemplare și s-a fixat termen de judecată, se poate apela la corecția stabilită prin textul menționat. Desigur, judecătorul are opțiunea între a proceda așa cum îngăduie art. 149 alin. (3) C. pr. civ. sau a suspenda judecata, în condițiile art. 242 alin. (1) C. pr. civ., față de expresia folosită în textul de principiu – „*instanța va putea*”.

ei; sub marginala „Desfășurarea procedurii”, **art. 1.029 alin. (5)** prevede că, instanța va comunica de îndată reclamantului copii de pe răspunsul pârâtului, cererea reconvențională, dacă este cazul, precum și de pe înscrisurile depuse de pârât; sub marginala „Procedura de judecată. Căi de atac”, **art. 1.051 alin. (6) teza I** prevede că, dacă s-au formulat opoziții la cererea de uzucapiune, acestea vor fi comunicate reclamantului, pentru a formula întâmpinare potrivit dispozițiilor de drept comun.

¹¹ De exemplu, judecătorul poate hotărî comunicarea încheierii în care au fost consemnate declarațiile verbale făcute de către reclamant în condițiile art. 204 alin. (2) C. pr. civ.

Efectuarea
copiilor de către
alte părți

8. În raport cu situația concretă din dosar, dedusă, în principal, din comportamentul procesual al părții care trebuia să fi depus numărul suficient de exemplare, instanța va decide dacă este cazul să pună în sarcina acestei părți îndeplinirea obligației înscrise în art. 149 alin. (1) C. pr. civ. sau în sarcina oricărei alte părți¹².

Totuși, spre deosebire de ipoteza din art. 149 alin. (2) C. pr. civ., de această dată efectuarea de copii are loc „pe cheltuiala părții care avea această obligație”. Prin urmare, sumele necesare pentru efectuarea de copii nu vor intra în quantumul cheltuielilor de judecată la care să fie obligat adversarul celui dator să depună copiile în măsura în care, eventual, el pierde procesul.

Cerere trimisă
prin fax
sau e-mail

9. Din nou, prin excepție de la art. 149 alin. (2) C. pr. civ., sub aspectul suportării costului efectuării copiilor, **art. 149 alin. (4)** prevede că, în cazul în care cererea a fost comunicată, potrivit legii, prin fax sau prin poștă electronică, grefierul de ședință este ținut să întocmească din oficiu copii de pe cerere, pe cheltuiala părții care avea această obligație. Dispozițiile art. 154 alin. (6) rămân aplicabile.

Trimiterea la art. 154 alin. (6) C. pr. civ. trebuie înțeleasă în sensul că, și atunci când cererea este transmisă prin fax sau prin poștă electronică, copiile de pe aceasta pot să fie comunicate prin mijloace moderne, dacă partea căreia urmează să îi fie comunicate a indicat instanței datele corespunzătoare în acest scop.

Pe de altă parte, se poate observa că, spre deosebire de situația de la art. 149 alin. (3) C. pr. civ., când instanța *va putea* îndeplini din oficiu sau *va putea* pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea obligației de efectuare a copiilor, grefierul de ședință *este ținut* să întocmească din oficiu copii de pe cerere doar atunci când cererea a fost comunicată prin fax sau prin poștă electronică.

Copiile de pe
cereri nu se
certifică

10. Copiile făcute în condițiile arătate nu trebuie să fie certificate că sunt conforme cu originalul, o asemenea obligație fiind stabilită de art. 150 alin. (2) C. pr. civ. numai cu privire la înscrisurile probatorii.

C) Înscrisurile
anexate

11. Modul în care trebuie procedat în privința înscrisurilor probatorii care se depun odată cererea de dovedit, este arătat în art. 150 C. pr. civ.

În condițiile **art. 150 alin. (1)**, la fiecare exemplar al cererii se vor alătura copii de pe înscrisurile de care partea înțelege a se folosi în proces.

¹² În mod obișnuit, va fi aleasă partea care insistă în continuarea judecății. În lipsa unei asemenea părți, obligația poate fi pusă în sarcina celui care se înfățișează înaintea instanței; în sarcina celui care a intervenit în favoarea părții care trebuia să fi depus numărul suficient de exemplare etc.

„Înscrisurile de care partea înțelege a se folosi în proces” sunt înscrisurile probatorii a căror administrare trebuie să fie încuviințată în condițiile art. 258 C. pr. civ.

Certificarea
copiilor de pe
înscrisuri

12. Conform **art. 150 alin. (2)**, copiile vor fi certificate de parte pentru conformitate cu originalul.

Nerespectarea acestei formalități – instituită pentru a împiedica folosirea de înscrisuri falsificate, întrucât partea care certifică înscrisul poate răspunde penal atunci când copia nu este conformă cu originalul – dă dreptul instanței să-i ceară părții să procedeze la certificare, sub sancțiunea de a nu se ține seama de înscris.

Împrejurarea că, în temeiul **art. 292 alin. (2)**, dacă înscrisul este depus în copie, partea care l-a depus este obligată să aibă asupra sa originalul și, la cerere, să îl prezinte instanței, sub sancțiunea de a nu se ține seama de înscris, nu înseamnă că, prin simpla înfățișare a originalului, neurmata însă de certificare, înscrisul dobândește valențe probatorii.

Alin. (2) al art. 292 C. pr. civ. urmează alin. (1) care stabilește, autoritar, că înscrisurile se depun în copie certificată pentru conformitate. Așadar, neîndeplinirea obligației de certificare și, cu atât mai mult, refuzul certificării, atrage înlăturarea înscrisului din proces.

?

13. Până la ce moment al procesului poate să fie îndeplinită obligația de certificare, în așa fel încât proba să poată fi administrată, iar instanța să ia înscrisul în considerare?

Certificarea trebuie să fie făcută până cel mai târziu la momentul fixat de instanță prin încheierea de încuviințare a probelor.

Art. 258 alin. (2) arată că încheierea prin care se încuviințează probele va arăta faptele ce vor trebui dovedite, mijloacele de probă încuviințate, *precum și obligațiile ce revin părților în legătură cu administrarea acestora* (subl. ns.).

Or, certificarea poate să fie o astfel de obligație necesară pentru administrarea probei cu înscrisuri.

Depunerea unei
părți din înscris –
consecințe

14. Conform **art. 150 alin. (3)**, se vor putea depune în copie numai părțile din înscris referitoare la proces, urmând ca instanța să ordone, dacă va fi nevoie, înfățișarea înscrisului în întregime¹³.

Instanța ar putea ordona depunerea întregului înscris și din oficiu, iar nu doar la cererea adversarului celui care se folosește de înscris.

¹³ În art. 133 alin. (2) din **Legea nr. I/1911 privitoare la procedura civilă ardeleană** se arăta că, dacă numai unele din înscrisuri au importanță, e suficientă anexarea unui extras care să cuprindă introducerea înscrisului, partea de importanță, cuvintele cu cari se încheie înscrisul, data lui și subscrierile.

Este la latitudinea judecătorului motivul care îl determină să ceară înfățișarea înscrisului în întregime, cel mai adesea el procedând astfel pentru a examina corelația ce ar putea să existe între partea de înscris depusă și restul înscrisului.

Și atunci când se face aplicarea art. 150 alin. (3) C. pr. civ. trebuie să se țină seamă de prevederile art. 294 C. pr. civ.¹⁴

Înscrisul redactat
într-o limbă
străină

15. În aplicarea principiului fundamental înscris în art. 18 C. pr. civ., o altă regulă privitoare la forma înscrisurilor este cea din **art. 150 alin. (4)** potrivit cu care, când înscrisurile sunt redactate într-o limbă străină, ele se depun în copie certificată, însoțite de traducerea legalizată efectuată de un traducător autorizat. În cazul în care nu există un traducător autorizat pentru limba în care sunt redactate înscrisurile în cauză, se pot folosi traduceri realizate de persoane de încredere cunoscătoare ale respectivei limbi, în condițiile legii speciale.

Este legalizată numai traducerea făcută de un traducător autorizat¹⁵.

Pentru a fi acceptat un înscris tradus de o persoană neautorizată, trebuie să se probeze că nu există un traducător autorizat¹⁶ pentru limba în care este redactat înscrisul.

¹⁴ Sub marginala „Cazuri de respingere a cererii de prezentare a înscrisului”, **art. 294 alin. (1)** prevede că, judecătorul va respinge motivat cererea de depunere la dosar a înscrisului, în întregime sau *în parte* (subl. ns.), când: 1. conținutul înscrisului se referă la chestiuni strict personale privind demnitatea sau viața privată a unei persoane; 2. depunerea înscrisului ar încălca îndatorirea legală de păstrare a secretului; 3. depunerea înscrisului ar atrage urmărirea penală a părții, a soțului sau a unei rude ori afin până la gradul al treilea inclusiv.

¹⁵ Potrivit art. 152 alin. (1) din **Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale**, pentru efectuarea traducerii, dacă aceasta nu este făcută de notarul public autorizat în acest scop, traducătorul atestat potrivit legii, care a întocmit traducerea, va semna formula de certificare a acesteia, iar notarul va legaliza semnătura traducătorului. Legalizarea semnăturii traducătorului se poate face și după specimenul de semnătură depus la biroul notarului public.

¹⁶ În condițiile art. 6 din **Ordinul nr. 1.054/C din 27 iulie 2005 privind aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 178/1997 pentru autorizarea și plata interpreților și traducătorilor folosiți de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul Național Anticorupție, de organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, de birourile notarilor publici, de avocați și de executori judecătorești**, direcția de specialitate din cadrul Ministerului Justiției întocmește listele cu interpreții și traducătorii autorizați, precum și cu cei prevăzuți la art. 6¹ alin. (4) din lege, pe care le comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Înaltei Curți de Casație și Justiție, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetului Național Anticorupție și curților de apel [alin. (1)]. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție va comunica listele cu interpreții și traducătorii autorizați parchetelor din subordine [alin. (2)]. Curțile de apel vor transmite pe suport hârtie sau în format electronic aceste liste tribunalelor și judecătoriilor din circumscripțiile lor [alin. (3)]. Listele se comunică, de asemenea, Ministerului Administrației și Internelor, Uniunii Naționale a Notarilor Publici, Uniunii